

Lärarmanual Läsinlärning i 7 steg – Arbetsbok 2

Lärarmanualen innehåller information och vägledning inför arbetet med Arbetsbok 2.

Arbetsbok 2 innehåller 32 övningar som bygger på de 32 läsövningarna i Läsebok 2.

Inledning

I Arbetsbok 2 bygger varje övning på en läsövning i Läsebok 2, övning 1 i Arbetsbok 2 hör ihop med läsövning 1 i Läsebok 2, övning 2 med läsövning 2 osv.

Orden i läseböckernas läsövningar bearbetas i arbetsböckerna i olika övningar som befäster orden eleven läst och som förtydligar språkliga strukturer. De små berättelserna i Läsebok 2 följs i Arbetsbok 2 upp med övningar som tränar eleven i att sätta ihop meningar och texter. Texterna följs även upp med övningar i läsförståelse. I några övningar som relaterar till texterna tränar eleven att skriva berättelseslut.

Eleven kommer att behöva hjälp med att tolka bilderna. Inled därför varje övning med att gå igenom bilderna med barnen innan de startar med en övning. I det här materialet preciseras vilka ord bilderna illustrerar i varje enskild övning.

Arbetsbokens innehåll

Frekventa småord

I Arbetsbok 2 introduceras frekventa småord. Bland de frekventa småorden som tränas finns både dubbelteckning (t.ex. ordet ett) och ljudstridig stavning (t.ex. ordet och). Orden ska därför inte ljudas utan läras in som ordbilder. På s. 106 i Lärarboken finns kopieringsunderlag på alla frekventa småord som ingår i Arbetsbok 2. De kan kopieras i olika färg och användas som skyltar för att träna barnen i att automatisera orden. Se mer information på s. 33 i Lärarboken om hur frekventa småord kan tränas.

ÖVNING 1
till Läsoövning 1 i Läsebok 2

en ett

en

Ringa in alla **en**. Hur många kan du hitta? Skriv.

ett **en** in kan en att till man
som vill en men om en och sin
vem hon en inte han en min en

ett

Ringa in alla **ett**. Hur många kan du hitta? Skriv.

en in **ett** kan att ett till man ett
sin ett som ett vill ett men min
om ett och vem hon inte han ett

Skriv orden med **en** eller **ett**.

 en ko

2

Kopiering förbehålls. Ett omarbetat utgåva.

Orden i sammanhang

I Arbetsbok 2 förflyttas fokus från ord till meningar i många övningar, och orden från Läsebok 2 sätts in i sammanhang i meningar och lucktexter. Flera övningar utgår ifrån de texter som ingår i Läsebok 2.

Ljudanalys

Ljudanalysövningar finns till de språkljud som introduceras i Läsebok 2. Det är viktigt att fortsätta med momentet ljudanalys tills alla bokstavsljud är introducerade så att eleven får en grundlig träning i varje bokstavsljud. Tidigare introducerade bokstäver och språkljud behöver också repeteras för att säkerställa att eleven befäst dem innan nya introduceras. I ljudanalyserna blir det tydligt om eleven identifierar det aktuella språkljudet och om eleven ljudsegmenterar med säkerhet.

Språkliga strukturer

Flera övningar synliggör och tränar språkliga strukturer som konsonantförbindelser och ändelser. I övningarna laborerar eleven med konsonantförbindelser, stavelser och morfem.

ÖVNING 11
till Läsövning 11 i Läsebok 2

Konsonantförbindelser

Skriv de bokstäver som saknas. Läs orden.

sn sm st

___al	___ok	___en
___ak	___or	___ol
___et	___ål	___år

sk kr kl

___am	___al	___ok
___ok	___ål	___ar
___äm	___or	___ot
___an	___a	___or

Kopiering förbjuden. Se omslaget inifrån.

13

Vokal- och konsonantförväxlingar

Flera övningar innehåller träning i att skilja på närliggande vokal- och konsonantljud för att eleven ska kunna koppla ihop varje språkljud med rätt bokstavstecken. Svårigheten är ljudmässig, t.ex. att skilja tonande konsonant från tonlös, t.ex. v och f, eller närliggande vokalljud som t.ex. u och y. För elever med svenska som andraspråk är vokalljuden särskilt svåra eftersom svenska språket innehåller så många vokalljud jämfört med andra språk. Läs mer om vokal och konsonantförväxlingar i Lärarboken s. 58–62.

ÖVNING 30
till Läroövning 30 i Läsebok 2

g – k

Skriv orden.

34

Kopiering förbjuden. Se omlagets införl.

Övningar

Övning 1

Ordbilden *en* introducerades i Läsebok 1 och tränades Arbetsbok 1. Här repeteras *en* och ordbilden *ett* introduceras. (Båda ordbilderna ingår i läsövning 2). Eleven ringar in *en* och *ett* för att befästa orden som bilder.

Bilderna visar:

ko säl

lok tak

fe fel

Övning 2

Här kommer fortsatt träning på ordbilderna *en* och *ett* i en skrivövning. Här ska barnen också träna sig att arbeta systematiskt, stryka över ordet de använt innan de skriver ordet, och skriva ordet i rätt spalt.

Bilderna visar:

fel tal nos sol

räv nät fat vas

tak ren ram lok

Övning 3

På varje rad kan ett ord bildas. När eleven hittat en lösning prövas den genom att leta efter en bild som matchar ordet. Uppmana barnen att jobba så metodiskt. Om de skriver alla orden först är risken stor att de skrivit ord som inte motsvaras av en bild, t.ex. att de skriver samma ord flera gånger. De bokstavskombinationer som kan bilda fler än ett ord finns med två gånger, *ner-ren* och *ser-res*.

Bilderna visar:

ner väg ser res ras vit ren

I den andra övningen tränas ändelsen *-a*.

Övning 4

Övning 4 har två sidor i arbetsboken. Båda sidorna tränar ändelsen -a, och på sidan 6 även ordbilden *kan*.

s. 5

Bilderna visar:

meta fila äta

riva mäta rita

silä mota väva

s. 6

Här introduceras ordbilden *kan*, som även finns i läsövning 3 och 4 i Läsebok 2. Eleven identifierar ordet upprepade gånger i den övre övningen och läser meningar med ordet i den nedre övningen som tränar läsförståelse. Förutom ordet *kan* upprepas flera frekventa ord i den här övningen. Eleven kan före eller efter själva läsförståelseövningen ringa in orden som upprepas i olika färg. Det blir en träning i att identifiera de frekventa småorden *man*, *kan*, *en* och *ett*.

Övning 5

Ordet *hon* introduceras som ordbild. Ordet tränas i meningarna längst ner på s. 6 i Läsebok 2.

I den nedre övningen tränas ändelsen -ar.

Bilderna visar:

fil filar räv rävar

ren renar vev vevar

val valar säl sälar

Övning 6

Ordbilden *han* introduceras och tillämpas tillsammans med ordet *hon* i lucktexten nedanför. Där tränas även ändelsen -er. (Ordet *han* kommer i meningarna i läsövning 8 i Läsebok 2.)

Bilderna visar:

väver reser läser äter mäter viker leker

Övning 7

Här tränas ändelsen -t i små lucktexter. Det blir samtidigt en övning i läsförståelse. Barnen tränar också att arbeta systematiskt, stryka varje använt ord. Uppmärksamma dem på att det då blir enklare ju längre ner i övningen man kommer. Desto färre ord blir det att välja bland.

Övning 8

Här ska det bildas ord med de tre vokalerna a, i och ä. Eleven prövar sig fram med de tre vokalerna, ett ord i taget. När de valt vokal tittar de bland bilderna om det finns en bild som passar ordet, och drar streck till rätt bild. Uppmana barnen att arbeta metodiskt på detta sätt, så att de inte skriver in alla orden innan de letar bilder. Risken finns då att de skrivit ord som inte motsvaras av en bild.

Övning 9

Övning 9 tränar å-ljudet som introducerades i Läsövning 9.

Bilderna längst upp på sidan visar:

mål ål och lås

I den nedre övningen tränas ordbilden *och*.

Bilderna visar:

fiskar och måsar

askar och nålar

ormar och ålar

ritar och målar

Övning 10

Övning 10 tränar b-ljudet som introducerades i Läsövning 10.

Bilderna längst upp på sidan visar:

bok bi båt

Bilderna i den nedre övningen visar:

bovar bilar båtar

bårar balar bitar

bakar betar bokar

Övning 11

s. 13

Övningen kan vid en första anblick se svår ut, men varje ruta görs isolerat, och varje ruta innehåller ord med samma konsonantförbindelse, vilket man kan upplysa eleven om, om övningen upplevs övermäktig.

s. 14

Ordbilderna *till* och *vill* tränas först separerade, sedan tillsammans i övningen längst ner på sidan.

Uppmärksamma eleven på ordens likheter, kanske kan eleven själva upptäcka att det enda som skiljer orden åt är den första bokstaven.

Ägna också tid till att lyssna hur orden låter.

Övning 12

I korsordet tränas ord med konsonantförbindelse i början och i slutet.

Bilderna i korsordet visar:

skål val

slev skor

av snokar

svan ask

klot

kritor stolar slevar bro

svin brev

I de rosa tonade rutorna bildas orden *SVANAR OCH VITA ÄR STORA*.

Orden kan bilda meningen: *Svanar är stora och vita*. alternativt

Svanar är vita och stora. Orden kan också bilda en fråga:

Är svanar vita och stora?

Uppmärksamma eleven på att de ska sätta punkt, och om de skriver meningen med gemener börja med stor bokstav i ordet Svanar.

Övning 13

Övningen går ut på att skriva ord med ändelsen -en. Eleven får inte hjälp med ordets grundform, ros, mast osv. utan ska skriva ordet direkt med ändelse. Det kan vara en utmaning men en bra träning. Om eleven upplever övningen svår, uppmana till att först skriva ordets grundform, ordet som bilden visar: mast och sedan lägga till ändelsen -en.

Övning 14

Övningen tränar avkodning och prövar elevens läsförståelse. Ord och ordbilder upprepas på sidan.

Övning 15

Övningen går ut på att träna ändelsen -et. Om eleven upplever övningen svår, uppmana eleven att först skriva ordets grundform *mål*, *kliv* osv. och sedan lägga till ändelsen.

Övning 16

Den här övningen går ut på att pussla ihop meningar med orden i rätt ordningsföljd. Övningen tränar också stor bokstav och punkt. Sedan ska eleven skriva en egen mening som spinner vidare på händelserna. Det blir därmed en träning i berättande i sekvenser.

Övning 17

Det här är en lucktext gjord utifrån den lilla berättelsen om Svarten i läsovning 17 i Läsebok 2.

Här tränas läsförståelse. Barnen tränar också att arbeta systematiskt, stryka varje använt ord. Uppmärksamma dem på att det då blir enklare ju längre ner i övningen man kommer. Desto färre ord blir det att välja bland.

Övning 18

När barnen löst hela korsordet skriver de en mening av de ord som bildats i de rosa rutorna. Orden som bildas är *EN SKUTA ÄR EN BÅT* Uppmana barnen att skriva meningens korrekt med stor bokstav och punkt:
En skuta är en båt.

Övning 19

s. 22

Här finns de senast introducerade språkljuden samlade på en sida, ö, h, u och g. Här blir det en progression eftersom några av orden är långa, t.ex. *jägare*, och orden *fluga*, *gran* och *glas* innehåller en konsonantförbindelse.

Bilderna visar:

snö lök nöt kö

hav håv håll häl

tub ur fluga gul

gran jägare glas gul

s. 23

Lucktexten bygger på den lilla berättelsen på sidan 19 i Läsebok 2. Uppmana barnen att stryka varje ord de använt.

Den sista frågan har inget svar i texten och det finns inget givet svar logiskt. Det kan finnas många svar. Hon kanske ska bygga en koja, eller använda den som julgran, binda en krans osv. Låt barnen resonera muntligt kring frågan innan de svarar.

Övning 20

Här tränas ord med j-ljud.

Bilderna visar:

jul haj böja

jäsa jama koja

mjöl mjölk mjuk

björn björk jägare

Övning 21

Övningen går ut på att pussla ihop meningar med orden i rätt ordningsföljd. Övningen tränar också stor bokstav och punkt. Sedan ska eleven skriva en egen mening som spinner vidare på händelserna. Det blir därmed en träning i berättande i sekvenser.

Övning 22

Övningen tränar läsförståelse och ordbilderna *ja*, *nej*, och orden *den* och *det*.

Övning 23

Här finns de senast introducerade språkljuden samlade på en sida, j, y, d och p. Några av orden är långa, t.ex. *jäser* och *dyker*, och orden *mjöl*, *flyger*, *drake*, *palm*, *spik* och *spöke* innehåller en konsonantförbindelse.

Bilderna visar:

haj koja mjöl jäser

by yr dyker flyger

drake sadel deg röd

palm spöke spik

Övning 24

Här är det viktigt att uppmärksamma barnen på att i alla de här orden försvinner a när ändelserna -or och -orna läggs till.

Övning 25

Här skriver barnen orden med ändelser.

Övning 26

Här behöver barnen uppmärksammas på att x består av två språkljud (ks). Det blir därför inte helt lätt att definiera var i orden x hörs.

Den nedre övningen tränar läsförståelse med gåtor. Svaren är *citron* och *cykel*.

Övning 27

Orden i den övre rutan innehåller ord med o som läses som å, och den nedre rutan innehåller ord med e som läses som ä.

Orden som finns gömda i rutnätet ligger vågrätt från vänster till höger:

tolv korv tomte sover tofs

elva tejp lejon pensel persika

I den nedre övningen ska barnen av bokstäverna bilda ord. Orden som kan bildas är: **fem hej koja tejp**

Övning 28

Här finns flera bilder som barnen måste få hjälp med att tyda. Och ordens betydelser kan behöva repeteras. Ord som *dy*, *bölja* och *dölja* kan vara okända för många barn. Ordet de som eleven läst i läseboken kan också uppmärksammas igen. Gå igenom bildernas betydelse innan barnen börjar arbeta med sidan.

Bilderna visar:

be de

by dy

bal dal

bölja dölja

Övning 29

Här tränas v och f som är tonande respektive tonlös. Läs mer i Lärarboken på s. 60 om vilka svårigheter som är förknippade med tonande och tonlösa konsonanter.

Övning 30

Gå igenom bildernas betydelse innan barnen börjar arbeta med sidan.

Bilderna visar:

hög hög

öga öka

steg stek

gula kula

gran kran

Övning 31

Vokalerna u och y är närliggande och kan lätt förväxlas. Elever med svenska som andraspråk som inte har båda vokalljuden i hemspråket kan ha svårt att höra skillnaden. Läs mer i Lärarboken s. 62 om risken för förväxling av närliggande vokaler.

Övning 32

I den vänstra delen saknas vokalerna, som ska skrivas med stora bokstäver. I den högra delen saknas konsonanterna som ska skrivas med små bokstäver. Den nedre uppgiften är en gåta. Svaret är *zebra*.